

LUD

Jedynie pismo polskie w Brazylii wychodzące dwa razy na tydzień.

Wydawca: Książk Stanisław Piasecki
Redaktor odpowiedzialny: Stanisław Reben

PRENUMERATA : W Brazylii 10\$000 z góry, 11\$000 z dołu, półroczna 6\$000; za przesyłką osobną, nie we wspólnych paczkach, dopłaca się 3\$000; w Argentynie 6 pezów; w Europie 3 dolary; w Ameryce Północnej 2-50 dolary; w Urugwaju 3 pezy urugwajskie.

Adres Redakcji „Ludu“: Curitiba — Aven. Dr. Jayme Reis 115
Adres dla listów: Curitiba — Caixa Postal 155 — Paraná, Brasil

OGŁOSZENIA drobne do 3 cm. wysokości przez jeden łam: 1 raz 2\$, 2 razy 3\$, 3 razy 4\$, 4 razy 5\$ i t. d. Ogłoszenia płaci się zawsze z góry, inaczej nie umieszcza się. Ogłoszenia można płać znaczkami pocztowymi.

„O POVO“ -- Jornal polono bisemanal

Cena numeru 200 rejsów

W KURYTYBIE do nabycia w sklepach pp. Domańskiego, Krzyżanowskiego, Adamika i Aleksandra Majewskiego.

Ś. p. generał broni Tad. Rozwadowski.

Zmarł 18-go października jeden z najwybitniejszych wodzów odrodzonej Polski — generał broni i Tadeusz Rozwadowski.

Urodził się 20-go maja 1866 roku w Babinie nad Lomnią, w Małopolsce Wschodniej. Syn powstańca, nazwany Tadeuszem dla uczczenia pamięci swego stryja, który padł na polu chwały w szeregach powstańczych w roku 1863.

Od wczesnej młodości poświęcił się zawodowi wojskowemu. Ukończył z odznaczeniem Akademię Wojskową oraz Szkołę Sztabu Generalnego. Specjalista w dziedzinie artylerji konnej, służył również w kawalerji i w piechocie. Wysoko oceniono jego talenty wojskowe: kierował niejednokrotnie podróżyami taktycznymi Szkoły Sztabu Generalnego.

Od roku 1896 pozostaje przez 10 lat na stanowisku attaché wojskowego przy dworze rumuńskim, gdzie ma sposobność zapoznać się bliżej z wojskowskim okręgiem kijowskim armji rosyjskiej. W 1901 roku obejmuje dowództwo 31 pułku artylerji. Pracuje niezwykle wydajnie i twórczo w dziedzinie wyszkolenia taktycznego, ulepszenia technicznego przyrządów celowniczych; doskonalili polski artylerjskie wprowadzając tak zwane granato-szrapnele; doskonalili metody strzelania.

W 1912 roku obejmuje w Krakowie dowództwo artylerji I korpusu, jako generał brygady. W tym to okresie zajmował się przygotowaniem polskiej organizacji wojskowych, stykając się z ówczesnym komendantem Związku Strzeleckiego Józefem Piłsudskim, komendantem polskich Drużyn Strzeleckich generałem Januszajtem i innymi.

Na wojnę światową wyruszył z 12 dywizją piechoty. Wkrwawych walkach armji Dankla, pod Anapolnem wykazuje największe walory dowódcy. Wbrew rozkazom niedorzecznym w momencie zatamania się popłochu, obejmuje kierownictwo, odnosząc poważne sukcesy. Otrzymał za to order Marii Teresy.

W czasie odwrotu październikowego w 1914 roku zetknął się z oddziałami legjonowemi. Ratuje je wtedy od zagłady, ostantia ówczesnego brygadiera Piłsudskiego od konsekwencji odwrotu z pod Uliny.

Zimą 1914 — 15 walczył w Karpatach. Znaczny bierze udział w przełomie gorlickim. Wśród ciężkich walk zawsze znajduje czas na rozprawianie się z rabusiami wśród szeregów austriackich, zarządzając wiele aresztowań oficerów, łupiących polskie dwory.

Na czele 43 dywizji piechoty wkrocza do Lwowa.

Zbyt gorąca polskość, doprowadza do usunięcia się ś. p. generała Rozwadowskiego z czynnej służby. Nie pociągają go propozycje objęcia stanowiska namiestnika Galicji. Do końca wojny pozostaje bez przydziału.

10 lat temu, w drugiej połowie października, wezwany przez Radę Regencyjną przybywa do Warszawy. Obejmuje stanowisko dyrektora Komisji wojkowej, a potem szefa Sztabu Generalnego i zarazem naczelnego wodza. Jego niezmierną energią, jego niewyczerpaną energią, głównie przyczyniła się do tak szybkiego uwolnienia kraju z jarzma okupantów.

Wnet po rozbrojeniu Niemców jedzie do Małopolski Wschodniej. Tam ratuje Lwów, stając na czele oddziałów walczących z Rusinami.

W 1919 roku wyjeżdża do Paryża na konferencję pokojową. W 1920 roku z Władysławem Grabskim był w Spa, gdzie jego styczność z marszałkiem Fochem i Wilsonem miała duże znaczenie.

W lipcu 1920 wraca pośpiesznie do kraju. Wchodzi w skład Rady Obrony Państwa. Obejmuje stanowisko szefa Sztabu Generalnego Naczelnego Dowództwa. Z nadzwyczajnym entuzjazmem i zaufaniem staje do pracy w najcięższych warunkach. Jego wiara, jego optymizm udzielają się otoczeniu. Jasna i przewidująca, a zawsze przebogata jego myśl staje się decydującym czynnikiem zwycięstwa. Współpracując najbliższym z Wodzem Naczelnym, gen. Sosnkowskim i Węgangiem jest ś. p. gen. Rozwadowski jednym z głównych obrońców Warszawy.

Po wojnie pracuje wydajnie na stanowisku generalnego inspektora kawalerji. Przygotowuje doniosłe projekty reorganizacji wojska, bada możliwości najskuteczniejszej obrony przeciwlotniczej, pracuje nad wynalazkami w tej dziedzinie.

W maju 1926 stanął na czele oddziałów wiernych przysiędze. Po przewrocie aresztowany, bez sądu rok cały przebywał na Antokolu. Nadzorność to jego zdrowie, lecz nie zdolało zatrzeć blasku, opronie nającego postać zasłużonego Ojczyźnie żołnierza.

Zmarły był odznaczony orderami Virtuti militari 2 i 5 ej klasy, krzyżem komandorskim Odrodzenia Polski, Krzyżem Walecznych (4-krotnie), Krzyżem Komandorskim Legji Honorowej, Gwiazdą i Koroną Rumunii 1-ej klasy, estońskim Krzyżem Wojskowym, estońskim Krzyżem Waleczności 1-ej klasy, gwostawiańskim orderem Św. Sawy 1-ej klasy, Koroną Włoch 1-ej klasy.

Świętym, najwyższej klasy dowódcą, ryckim, o niezwykle głębokim poczuciu honoru, gorącym patriotą, obywatel świadomy i ofiarny, celowik niezłomny charakteru, głębokiego umysłu, dobry, czułty niemal za skro-

mny — oto jakim był ś. p. generał Tadeusz Rozwadowski, i jakim w pamięci naszej pozostanie

Wiadomości. Z POLSKI.

KONIEC PROCESU SEKCJARZA KOWALSKIEGO.

Obydny proces sekiarskiego „biskupa” marjawickiego Kowalskiego, któremu sądowe dowiedziono, że pod płaszczem kultu religijnego i przez pismo sekty marjawickiej przeszerog lat uprawiał najzwyczajszą rozpustę sprowadzał z drogi cnoty nieletnie dziewczęta i szerzył demoralizację wśród całego zespołu sekiarskich „zakonnice” marjawickie, skończył się skazaniem oskarżonego na cztery lata domu poprawy, zaś wskutek amnestji karę powyższą obniżono Kowalskiemu do 2 lat i 8 miesięcy. Skazany napewno zaapeluje do wyższych instancji sądowych, jednak, wobec stosów nagromadzonych dowodów winy, należy wątpić, aby uzyskał uniewinnienie. A tymczasem jego sekta i jej praktyki istnieć będą. Czyż nie jest to skandalem, aby w dwudziestym wieku mogła istnieć sekta, której twórcami i ideologami są tak zepeuta moralnie jednostki.

Tymczasem proces wykazał, że wśród kierowników i wyznawców sekty są ludzie inteligentni. Widocznie wstąpił oni tam albo pod wpływem jakiejś wyjątkowej bigoterji, lub z takiego czy innego wyrachowania. Należy mieć nadzieję, że proces Kowalskiego będzie początkiem końca sekty która zresztą już od kilku lat niknie.

Jednakże zawsze znajdują się półgłówki lub przagnocy, którzy będą nadal głosić hasła sekty i tumanili naiwnych. Aby tych ostatnich uchronić od zarazy przerwać istnieć nie tej niemoralnej sekty — Takto wszystko usycha, oó w pysze i dumie odrywa się od kościoła katolickiego — taki los wszystkich heretyków i odsieczników, jednych wcześniej, drugich później.

NIEMIECCY KATOLICY RAZ DZA LITWIE ZREZYGNOWAĆ Z WILNA.

Królewiec. — Organ kleru katolickiego Warmji „Ermlandische Zeitung” nie mniej od innych pism Prus Wschodnich wrogo usposobiony w stosunku do Polski, zamieścił niedawno zmianę list swojego korespondenta z Kowna.

Korespondent nie zachwyca się stolicą Litwy. Pisze o niej, że jest stolicą, która składa się przeważnie z domów drewnianych, jednopiętrowych jest to „miasto biedne które przypo- mina raczej olbrzymią wieś, aniżeli miasto. Gdy przybywa

się do państw bałtyckich, najlepiej pozostawie w domu europejskie pojęcia i miary.

«Wszystcy wykształceni Litwini — pisze korespondent — bardzo pewni siebie i dumnie ze swej narodowości, nieufnie odnoszą się do cudzoziemców i przeceniają swą historję. Dla Kłajpedy stan wojenny między Litwą a Polską jest wprost fatalny. Spławianie drzewa Niemcem, które ożywiało dawniej Kłajpedę, ustąpiło zupełnie.

Kończąc ciekawą swą korespondencją, pisze autor: «Z przyłączeniem Wilna do Litwy, Litwę pochłonąłby żywioł polski, najpierw kulturalnie, a potem politycznie. Wpływowi polskiego Wilna, rasowej przeważającej polskiej inteligencji w razie przyłączenia Wilna, jak mówią niektórzy dalej patrzajcie — Litwa musiałaby ulec Chybaby rząd litewski popęcił nił to głupstwo i ignębił własną stolicę — Niechżeby wperw dyktatorski rząd Waldemara dobrze się zastanowił, czy by Litwa mogła stracić Wilneńszczyznę».

NISZCZENIE KRZYŻÓW.

Urząd Siedzący we Lwowie wykrył szajkę, która niszczyła masowo krzyże w powiecie Żółkiewskim. Sprawami tych czynów świętokradzkich zajęli się wyznawcy sekty baptystów. Policia aresztowała „biskupów” sekiarskich: Iwana Swerdwa i Podgórskiego zamieszkałych we wsi Kulawa oraz „braci” Filipa Kowerczuka i Sawę Łuszożka z Żółki. Wszyscy aresztowani, będąc odpowiedzialni przez Sądem za zbrodnie świętokradstwa i obrazę religij.

ZAGRANICĄ CHWAŁI ROBOTNIKA POLSKIEGO.

Robotnik polski jest oceniany sprawiedliwie i ceniony należyście dopiero zagranicą przez obcych. Znana jest pochlebna opinia amerykańskiego przedsiębiorcy Forda i innych zagranicznych potentatów przemysłowych o robotnikach polskich. Przytoczymy tu jeden bardzo interesujący sąd uzonę francuskiego, p. Edwarda Helsey'a:

Pan Helsey wyraża się ostrożnie, lecz mimo to stwierdza, że Francja bardzo wiele zawdzięcza robotnikowi polskiemu, temu szczególnie, który pracuje we francuskim zagłębiu węglowym.

Kopalnie zostały zniszczone, tak, że produkcja (wydobycie) węgla we Francji spadła z 27 milionów ton (rok 1913) na 21 milionów ton (rok 1919). I podobnie miały się nie ryczyć gdyby nie masowa emigracja robotników polskich z Westfalji i Polki do Francji Pan Helsey przyznaje że im to głównie zawdzięcza Francja odbudowę swego przemysłu górniczego oraz że w roku 1927 wydobycie tam 33 miliony ton, a więc o 6 milio- now ton więcej, niż przed wojną. Praca górników polskich bardzo wyjątkowo przyczyniła się do stabilizacji franka, gdyż data Francji samowystarczalność, we-

DO NASZYCH CZYTELNIKÓW!

Z 1-szym październikiem skończył się trzeci kwartał bieżącego roku. Przejrzeliśmy uważnie spis Prenumeratorów naszego „Ludu” i stwierdziliśmy, że ogromna wprost liczba zalega za opłatą za 3 lata poprzednie. Ciężliwosć i zły stan naszej względem odbiorców naszego „Ludu” pozostawia już do ostatecznych granic Wilny, że koloniści pokolonjali walczy z wielkimi trudnościami przy przesyłce pieniędzy — niech więc korzystają z wyjądków — znajomych do Kurytyby i za ich pośrednictwem posyłać nam zaległa prenumerata, gdyż w pierwszych dniach grudnia musimy spłacać wysokie dwukrotnie za papier. Także i Rodaków świeżo z kraju przybyłych, którym z całym zaufaniem na proste wezwanie posyłamy „Lud”, prostym gorąco i nadesłania zaległych prenumerat. Czytelniel! Jakiż chętnie, abymy i nadal „Lud” ulepszali, wzbogacali go jeszcze lepszą obsługą telegraficzną. „Polski i w tym celu mogli nawiązać bezpośrednią łączność z agencjami telegraficznymi — to pospieszenie zaleganie nam zaległa prenumeraty. — Naszych Szanownych Panów Agentów upraszamy serdecznie, by zaległa prenumeraty laszkie wezchcieli ściagać i przesłać nam je w najbliższym miesiącu. Przybywając do Kurytyby Rodacy mogą opłaty za nasz dziennik składać w sklepach: p. Domańskiego i p. Krzyżanowskiego przy Praga i Tiradentes w p. Małopolskiego przy Praga da Ordem (róg São Francisco. Odsrane przez redakcję prenumeraty ogłasza się w „Ludzie”.

głowia. Co to znaczy, mówi fakt, że jeszcze w 1923 roku Francja zapłaciła Anglii 4 miljardy franków za węgiel.

Napiwł ćwierć miliona robotników polskich do północnego zagłębia węglowego Francji, spowodował że w tym ongi tak rewolucyjnym zagłębiu dziś panuje spokój. Zmienił się nawet krajobraz — stwierdza p. Helsey. «Czarny» kraj przemienia się powoli w jeden wielki ogród, gdyż robotnicy polscy zakładają nowe ogrody, używają łaki, hodują drobi i inierogacizne, co znówu się przyczynia do zwiększenia dobrobytu Francji.

Z Brazylii.

Kurytyba.

ODEZWIE do składców w dom im. Piłsudskiego w Krakowie także i z naszej strony, umieściliśmy w poprzednim numerze „Ludu”. Wobec straszliwego kultu miecza i oręża w Niemczech, wobec ciągłych pogroźek z tej strony przeciw Polsce choć nie odebrała nawet tego co nam w zaborach wydarło, wobec ogólnego narodowego zbrojnego pogotowia ze strony bolszewickiej Rosji — uważamy wszelkie przysposobienie wojskowe w Polsce za bezwzględnie konieczne i bardzo pożądane, czy to będzie strzele, czy polska organizacja wojskowa (P. O. W.) czy jakakolwiek inna, o ile tylko nie służy celom osobistym ani partyjnym ale całej Polsce. Tyko zbrojna czynność obronni Polskę od nowych podziałów i napaści! Tyko polowe dywizji zjednoczyła odrodzona Polska, a jeszcze nie da-

ja nam spokojny — z tego względu wzywamy do składek i pomocy o nie na dom J. Piłsudskiego, bo instytucja ta będzie pielegnowała zbrojną czujność narodu

NIEMIECCY KATOLICY Kurymby przystępują do przebudowy kościoła św. Jakóba przy Prąca da Ordem, który im już dawno został подарowany przez biskupa na odprawianie nabożeństw niemieckich.

WITOLD ŻĄGOŁOWICZ znany w kołach kurtybijskich przemysłowiec, zmarł dnia 18-go listopada w następstwie choroby płuc, na grupę „S.p. Zmarzył się starym od dawna; z tego powodu zmienił rodzaj zajęcia, mieszkając przez pewien czas na Afonso Penna, gdzie się oddawał pracy ogrodowej a od kilku lat prowadził znany skład nasion. Poza pracą zawodową poświęcał s.p. Żągołowicz wiele czasu polskiemu życiu towarzyskiemu w naszych związkach i stowarzyszeniach; był bardzo wykształconym i czytelnym a w młodszych latach z zapałem poświęcał się teatrowi amatorskiemu i w celach towarzyskich założył «obereż wieśniarską». Był gorliwym członkiem Związku Polskiego i Szkoły Ludowej Pogrzeb tak nagle Zągołowicza odbył się dnia 19-go listopada przy licznym udziale Rodaków. — Cześć Jego pamięci! Pozostałej Wdowie P. Żągołowiczowej przesyła redakcja «Ludu» swą szczerą kondolencję.

JAN FARYNIAK woźnica cegielni Klempsa, został na Portão dotknięty pośluzgocem przy zderzeniu wozu z automobilem.

INSTITUTO DO MATE DO PARANA — towarzystwo dla obrony herwy parafiskiej zostało założone 18-go listopada w Kurtybi, do którego wstąpiła zaraz netylko herwarze, ale także wiele wybitnych osobistości ze sfery politycznych i towarzyskich. Prezydentem instytutu został Fido Fontana, wiceprezydentem Agostinho de Leão, a sekretarzem dr. Algacyr Mader. Instytut wzoruje się w pewnej mierze na instytucje waloryzacji kawy w São Paulo i ma za cel obronę herwy, której grożą różne niebezpieczeństwa tak ze strony Argentyny, jak i w zakresie propagandy, wywozu i t. d.

ZOFJA HUFMEISTER służąca w domu przy ulicy Florianópolis 186 odebrała sobie życie przez zastrzelanie z rewolweru z boleścią, że narzeczony ją oszukał czy uwiódł, gdyż był już żonaty.

Rio de Janeiro.
URÓDZYSTOŚĆ 15-GO LISTOPADA obchodzona w całej Brazylii bardzo uroczystie, a zwłaszcza po stolicach stanów. Luminacja i bal pochłonęły w mieście São Paulo 150 kontów, jak piszą gazety.

WRAŻENIA SWOJE Z PODRÓŻY PO ROSJI BOLSZEWIĆKIEJ opisuje w gazetach roskich poseł do kongresu federalnego Maurício de Medeiros, który komunizmem chciałby uszczęśliwić i Brazylię. Wrócił on niedawno z podróży po Rosji zupełnie rozczarowany i zapytany przez redaktorów gazety «O Globo» w Rio de Janeiro, oświadczył wprost: «Trudno mi streścić tak rozmaite wrażenia odniesione w Rosji. Jeżeli już ogólnie mam streścić moje wrażenia to mogę powiedzieć, że w Rosji widać kolosalną różnicę między właściwymi zasadami komunizmu a życiem codziennem. Idzie ustraszenie to usłepstwem tak, że z komunizmu pozostało już dziś bardzo mało w Rosji. Tyle można powiedzieć, że dla człowieka urodzonego w wychowanego w środowisku bu-

Rodacy!

Zaknujcie akcje Banku Polsko-Brazylijskiego które są do nabycia u wszystkich kupców polskich albo u IGNACEGO KASPROWICZA.

Alameda Carlos de Carvalho N. 157

żuczajnym jak ja, to Rosja jest niespodzianką w dodatkiem znaczeniu i to o wiele więcej niż mogłem przypuszczać. Ale konieczność użycia kapitałów zagranicznych dla rozwoju gospodarczego zmiany wkrótce w Rosji i to zasadniczo tak podstawi za patrywań teorię komunistyczno-bolszewicką jak i samą formę rządów bolszewickich, lecz to nie usunie w Rosji kontroli ogółu narodu nad rządami, jaka tam już zapanowała.

São Paulo.

Santos, 14-go listopada. — Dzisiaj o godzinie 16 tej wypłynął do portu wielki okręt «Światowid» spółki francuskiej «Chargeurs Reunis». Jestto okręt o 9.000 tonach ładunkowych, o silie maszyn 8 tysięcy koni; podróż z Havre do Rio odbył w 17 dniach. «Światowid» łączy bezpośrednio Polskę, Francję i Amerykę Południową. Komendant statku Peret wydał małe przyjęcie na pokładzie statku dla gości, dziennikarzy, delegatów władz handlu i przemysłu, którzy przyszli oglądać piękne urządzenia statku przeznaczonego w części dla pasażerów klasy trzeciej. Do Argentyny wiozi «Światowid» 860 pasażerów emigrantów z Polski.

Santos, 15-go listopada. — Okręt «Światowid» przy wyjeździe z portu z przed siebie pod numerem 7-mym zderzył się lekko z niemieckim okrętem «Nuernberg», lekko go uszkodził przy balustradach i żelaznym rusztowaniu ładunkowym; oba okręty, choć z pewnym szkodzeniem, mogły wyjechać do Buenos Aires.

Campinas. — Gazety paulistańskie zająmuje się żywo objawieniami i stycznościami męki Pańskiej pewnej siostry zakonnej rodem z Hiszpanji nazwiskiem Amalia Joaquin Maitoso w klasztorze «Instituto Missionario Jesus Crucificado» w Campinas. Sprawę tę bada biskup w Campinas, kilku lekarzy i wielu uczonych. Pierwszy raz zjawili się stygmaty u siostry Amalii 14 i 15-go sierpnia a teraz znowu 17-go listopada. Na razie władze kościelne nie wydały jeszcze żadnego orzeczenia o tym nadzwyczajnym wypadku.

W SCHRONISKU TRÓDOWATYCH w Santo Angelo, gdzie znajduje się tych nieszczęśliwych aż 500 — przyszło niedawno do groźnego buntu Dyrekcja zakładu rozporządziła, że przedstawienia świetlne w zakładowym kinie będą się odbywać oddzielnie dla mężczyzn i oddzielnie dla kobiet, a nie zbiorowo jak dotychczas. Nie spodobało się mężczyznom tędytrawom; uzbili się w kinie i ruszyli na dyrekcję i stróżów; z trudem przy pomocy wojska poskromionego zbuntowanych tródowatych.

Santa Catharina

ITAYOPOLIS (LUCENA).

Dnia 7-go listopada zjechał gubernator Santa Catharina dr Adolf Konder w odwiedziny do Itayopolis. Przyjechał z Mafry z licznym grodem gości bo aż 40 stu osób, a z tej liczby 12 z Florianopolis Banderia z 60 jeźdźców wprowadziła go od 2 kilometrów do Luony, gdzie przy bramie triumfalnej powitały go władze municipalne, dzieło wszystkich szkół i tłumy ludu. Odbyło się honorowe posiedzenie kamry, pozem bankiet w czytelni. Stąd wyprawił się Prezydent do właściwej polskiej Lueny do Paraguassu,

gdzie koloniści polscy z ks. Kominkiem na czele sprawili mu wspaniałe przyjęcie. Odwiedził wspaniały nowy kościół, delektował się cudnym widokiem z jego wieży, był na plebani i księdza Kominka a na kawie i przyjęciu w Domu Towarzystwa polskiego. Najwięcej podobało się prezydentowi Konderowi przyjęcie przez dzieci polskie ze szkoły Sióstr Miłosierdzia; były krótkie powitanie, śpiewy i korowody za co szczerze dziękował Siostrom P. Prezydent; odwiedził też i dom prefekta p. Rathesa. Na zakończenie uroczystości Prezydent wraz z gośćmi fotografowali się wraz z 10 botokudami, którzy przypadkowo bawili u proboszcza księdza Kominka. O 5 tej wyruszył Prezydent z powrotem do Mafry. Na ludności Itayopolis zrobił odwiedziny prezydenta Adolfa Kondera dobre wrażenie; ogólnie spodziewają się że Itayopolis jako municipjum utrzyma się i wszelkie zakusy na jego odrębność czy granice już się chyba nie powtórzą.

Botokudzi z obozowiska (posto) za górą Tajo, rozchodzą się coraz więcej i zbliżają się do polskich kolonistów. Widocznie kaucz Eduardo albo nie wykonuje już tak ściśle swej władzy albo uważa ich już za dostatecznie umansowanych. Przed 3 miesiącami (jak nam opowiadał kolonista z głębokich lasów) zjawili się kilku botokudów w szalście (rancho) braci Watrazów, którzy głęboko w puszczy palili rosy i przygotowywali teren pod sadybę, zostawiając żony chwilowo na kolonji Moemie. Niezwykłych gości przyjęli polscy koloniści (z dawniej Bukowiny) z pewnym lekkim ale grzecznie i poczęstowali ich sowlie jadłem; botokudy nabrali zaraz animuszu i zaprzyjaźnili się z naszymi pionierami. Odbarowani wrócili do postu, lecz za kilka dni zjawili się znowu w Watrazów, tym razem z dwiema krepami dziewczętami botokudzkimi, które im konieczne ocheć dać za żony, bo spostrzegli, że Watrazowie pracują sami. Z trudem, na miłg, wszelkimi możliwymi sposobami i językami, udało się w końcu Watrazom przekozać na brwów, że żony i to młodzież również mają, a drugich mieć nie mogą, a swoje wnet razem z dziećmi do rancho sprowadzą. Dnia 4-go listopada odwiedziło księdza Kominka znowu 10 botokudów; ks. Proboszcz przedstawił tych osobliwych poddanych prezydentowi Konderowi który razem z nimi się fotografował.

Minas Geraes.

Sian ten według ostatnich obliczeń za rok 1928 liczy 7 milionów i 300 tysięcy mieszkańców; jest więc ciągle jeszcze najludniejszym stanem Brazylii i ma największy wpływ na politykę Brazylii.

Rio Grande do Sul

DR. BORGES DE MEDEIROS, były dugetni prezydent stanu, pozostał nadal szefem republikańskiej partji riograndeńskiej i poświęca się z całym zapałem polityce. Po chwilo-wnym pobycie na fazendzie swej Irapu w municipjum Cachoeira, wrócił znowu do Porto Alegre, gdzie prowadzi sprężyste akcję polityczną i pozostaje w ciągłych stosunkach z prezydentem Getulio Vargasem.

KOLEJ SANTO ANGELO — GIRUA kursuje już od 1-go listopada z następującym rozka-

dem jazdy: o jazd z e Santo Angelo we wtorki, czwartki i soboty o 6,40 wieczorem; o jazd z Giruá w poniedziałki, środy i piątki o 5,15 rano, przyjazd do Santo Angelo o 7,22 rano. Oba pociągi mają połączenie z pociągami do Cruz Alta. Zwracamy na to uwagę rodakom z tych okolic.

BELLA VISTA w municipjum Alfredo Chaves otrzymała agencję pocztową.

NA OKRES BOŻEGO NARODZENIA poleca red. «Ludu»: **Kantyczki staropolskie**, wydawnictwo Księży Misjonarzy z Krakowa, cena z przesyłką 0\$500.

Śpiewnik kościelny z nutami obejmujący 500 pieśni kościelnych, z tego 68 kolend z melodjami. Cena 8\$500 z przesyłką.

Ze swiata.

Francja.

Katolicy francuscy, pod przewodnictwem bohaterskiego generała Castelnau znanego z ostatniej wojny — rozpoczęli w całym kraju agitację za zwołaniem masonerji, która sprowadza w całej Francji coraz większy rozstrój społeczny.

Szwajcarja

Sekretarz międzynarodowego biura pracy przy Lidze Narodów w Genewie p. Albert Thomas wyjechał na daleki Wechód do Chin i Japonji aby i tam zbadać warunki pracy i położenie robotników, co następnie wszystko przedłoży Lidze Narodów. Osobna komisja w Lidze Narodów zastanawia się nad kwestją produkcji węgla w świecie i pracy w kopalniach. Na delegata Polski w tej komisji węglowej wybrano inżyniera Doleżala.

Rosja.

OKŁAMYWANIE ŻOŁADKA KOMUNISTYCZNEGO.

Wobec dotkliwego braku zboża, w Moskwie obecnie sprzedawany jest orleb z przeróżnymi dodatkami, skutkiem czego otrzymał nazwę «chemicznego». W ten sposób władze sowieckie zwiększyły chęć zapasy zboża kosztem zdrowia ludności.

Telegramy z Polski.

Warszawa, 14-go listopada. — Prokurator Rzeczypospolitej oskarżył o zdradę państwa 40 studentów ukraińskich, uwięzionych niedawno wśród walk z policją polską na ulicach Lwowa. — Poseł włoski Majoni i włoski attaché wojskowy poselstwa włoskiego w Warszawie, wręczyli Piłsudskiemu jako ministrowi wojny 18 srebrnych trąbek, ofiarowanych przez włoskie ministerstwo wojny 18 pułkom polskim, które brały udział (pod dowództwem Hallera) we wojnie światowej po stronie aliantów.

Genewa, 14-go listopada. — Wydział Wykonawczy Ligi Narodów zbierze się na 53 cja sesję dnia 10-go grudnia pod przewodnictwem Brianda. Na porządku dziennym będą różne sprawy doniosłego znaczenia a między innymi i sprawa stosunków

Polski z Litwą. (Czy i kiedy powstanie Liga Narodów zachwalstwo i pieniaczko Litwy? — Przepiszek Redakcji).

Egzamin i Popis

W KOLEGIUM IMIENIA H. SIENKIEWICZA. Zarząd Kolegium imienia Sienkiewicza w Kurtybijskiej podaje do ogólnej wiadomości, iż dnia 21 i 22-go listopada odbędą się egzamina w lokalu szkoły przy ulicy Ebano Pereira 502.

Zaś w dniu 26-go listopada o godzinie 8-mej wieczorem odbędzie się popis uczniów w Związku Polskim.

Na program złożą się dwie jednokrotki, śpiew chórny i deklaracja. Wejście bezpłatne. Rodzice oraz osoby zainteresowane rozwojem Kolegium proszone są o przybycie. Zarząd.

Inauguracja Rozbudowy ZWIĄZKU POLSKIEGO.

Uroczysta inauguracja rozbudowy Związku Polskiego odbędzie się **25-go listopada b. r.** (w niedzielę). Początek uroczystości o godzinie 9-tej po południu. W program wchodzi Churrasco, Fantowa loteria i t. d. — Przygrywają będzie świetna orkiestra. O godzinie 8,30 wieczorem Z. A. S. wystawia wspaniałą komedję pod tytułem **WOJNA Z ŻONAMI**, na zakończenie wielki **BAL**. Na uroczystości inauguracyjne wesprze bezpłatnie. Na przedstawienie i bal ceny zwykłe.

Ostatnia wielka zabawa przed adwentem. Kto nie pójdzie napewno pozostaje.

Stanisław Dąbrowski

Dnia 24-go października umarł na linii Cavenross, kolonista Stanisław Dąbrowski; osierocił dziesięcioro dzieci, pozostał w smutku żona i ojca starszka, który przyjechał z Rio Grande, aby mieć na starość utrzymanie, tymczasem śmierć nieubлагajna zabrała dobrego ojca i dobrego obywatela.

Zmarły wybrsi się za sprzedatą do Guarapuá i sprzedawcy wszystko zaorobiał do domu; uchęchwasił oam kilometry zaszał nagle, co widząc jego sąsiad, odwiózł go do szpitala, ale przyznoszeniu do szpitala zmarł mu na rękach. Urząd w Guarapuáwie jest tak niedbały, iż nie skonstatował z jakiego powodu tak nagle umarł. Odwieziono go na **Villa Virmond** i pochowano na tutajszym cmentarzu. Wielki udział w pogrzebie kolonistów świadczył najliepnie o życiu zmarłego. Tęwo Rolitoze «Oswista» odprawydzilo zwłoki s.p. Zmarłego na cmentarz ze sztandarem, oddając swemu członkowi ostatnią usługę. Oby było więcej takich ludzi między nami, toby imi mniej niezgody a więcej pracy i miłości bliźniego.

Antoni Bajski.

Amola Faca, dnia 30 października 1928

Poszukuje się persónedni SZUŁACZ

do obsługi domowych u dobrej familji. Wynagrodzenie dobre. — Rua 18 de Maio N 166 — **Villa Anna**

UCIESZNE i nierównane opowiadana z naszego życia kolonjalnego w Brazylii podaje nam Kalendarz «LUDU» na rok 1929. Oto tytuły niekóre: **Był mądrym — a nie miał rozumu**, pewnego kolonisty z Rio Grande do Sul, jak się przedko chciał wzbogacić na handlu kurami. **Jak Jan Grzeleń wiał się za bary z przyróżdo do pracy w Brazylii.** W objęciach **mrokwokajada**, Jak stary kolonista Jan na Lucena widyucha za królem w Polce. **Jak Marynia swego chłopca** pijatki odczuła i t. d. — Kalendarz «Ludu» do nabycia u wszystkich agentów za 2\$000 i w redakcji, za 2\$000 przy pojedynczej przesyłce.

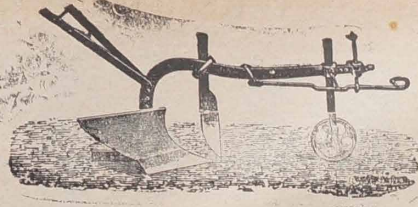
TEATR POLSKI

Z. A. S.

pod kierownictwem artystycznym T. Mrozowicza
Z okazji inauguracji rozbudowanego Związku Polskiego wystawionu zostanie w dniu 25-go listopada b. r. (niedziela) znakomita pełna humoru sztuka pod tytułem:

„Wojna z Babami“

Krotechwiła w trzech aktach, T. Mrozowicza. Szampański humor! Bezsztany śmiech! — Po przedstawieniu ostatni przed adwentem **BAL!** Początek o godz. 8,30 wieczorem. Ceny miejsce awykle. — Mieble z firmy R. Pajotnik — Rua 15 de Novembro, esquina Praça Municipal.

Koloniści! Przed zakupem przyrządów rolniczych powinniście szukać najpierw specjalnego składu gdzie są przyrządy bardzo dobre, gwarantowane, tanie i w ogóle gdzie jest wielki w nich wybór. Abyście nie stracili ani w czasie ani pieniądzech, udajcie się do składu:

CASA HACKRADT, CURITYBA
RUA 15 DE NOVENBRO N 96 — Caixa p. 420

Wielkie nieszczerście!

grozi każdemu obywatelowi, gdy nie szanuje swych pieniędzy. Oszczędzajcie Wasz ciężko zarobiony grosz i zakupujcie tylko w magazynie

„A SELECTA”

Praca Municipal N. 37.

GDZIE NAJTANIEJ I NAJLEPIEJ SPRZEDADZA WAM

KAPELUSZE

po cenach dotychczas nieznanym w Brazylii.

Przekonajcie się.

Odwiedzenie sklepu nie zmusza nikogo do zakupów. Dla odprzedańców ceny fabryczne.

Wielki wybór ubrań męskich, pończoch i krawatów. — Z naszych klientów nikt nie zostanie pozbawiony gwiazdki na święta.

Zapamiętajcie nasz adres:

„A SELECTA”
Praca Municipal N. 37.

POSZUKIWANIE.

Władysław Rybicki poszukuje swego oca **Kazimierza Rybickiego**, który wyjechał z Polski do Ameryki Południowej w roku 1912 i przebywał tamże. Ktoś o nim wiadomości niech napisać do:
Władysław Rybicki — Estação Bailian, Municipio Boa Vista do Brechim — Rio Grande do Sul — Brasil.

Świetny punkt na wędkę i garbarnię z funkcjonalnym tartakiem wodnym, z powodu wjazdu fiano do sprzedania. Informacji udzieli tylko poważnym reflektantom, p. **Dr. Jan Grabski** — Rua Desembargador Motta N 81 — Curitiba, Parana.

Przedsiębiorcy i Kupcy ogłaszacie się w „Ludzie”.

KORESPONDENCJE.

SPROSTOWANIE.

Uprowadziłem w naszej notatce o otwarciu kancelarii adwokackiej przez p. Grabskiego pewne wypady, które choć już miały miejsce, to formalnie zostaną zesłane dopiero w grudniu. Dla objaśnienia naszych Czytelników dodajemy następujące wyjaśnienia, przesyłane nam łaskawie przez p. Grabskiego:

Wielce Szanowny Panie Redaktorze! Gorąco dziękując Sz. Redakcji „Ludu” za serdeczne życzenia wyrażone w numerze 81, swego poprzedniego pisma, z okazji otwarcia kancelarii adwokackiej wspólnie z moim kolegą **Dr. João Bergado Fernandes Coelho**, upraszam o łaskawe sprostowanie pewnej niedokładności, która zapewniam nie została należytym zrozumianiem przez Sz. Redakcję, a mianowicie: w notatce jest niewiadzane jakobym już zdał wszelkie egzaminy prawnicze i uzyskał doktorat, otóż tak nie jest. W rzeczywistości odbyłem już całkowity kurs prawniczy Fakultetu Prawa przy Uniwersytecie Paranaikim, uznany przez Rząd Federalny, wykłady zostały zamknięte 14-go b. m., i to prawdopodobnie Sz. Redakcję wprowadziło w błąd wzmiankowany w poprzednim numerze. Zaś ostateczne egzaminy złożę w pierwszym tygodniu przyszłego miesiąca poczem dopiero nastąpi przysięga i rozdanie dyplomów.

Tu pozwolę sobie nadmienić, że przed wstąpieniem na Uniwersytet Paranaikim, już przez dwa lata spełniałem urząd notariusza i czynności przynależne w komarsce **Cruzeiro, Santa Stan Catharina**, a następnie po ukończeniu i zdaniu egzaminów z 3-go roku Fakultetu Prawa, na podstawie prawa z tej racji mi przysługującego, rozpocząłem pracę adwokacką w kancelarii Prof. Dr. Azevedo Macedo, która obecnie opuściłem z powodu przyjazdu do Kurwiryby molego szwagra, także adwokata,

z Rio de Janeiro, a chwilowo przebywającego w Santa Catharina.

Kancelaria nasza w krótko zostanie otwarta przy ul. 15 de Novembro, zaś na razie przyjmujemy zainteresowanych w moim mieszkaniu, jak to głosi ośrodek ogłoszenie.

Jeszcze raz gorąco i szczerze, dziękując za życzenia oraz prośsząc o sprostowanie pomyłki, łączę wyrazy wysokiego poważania i głębokiego szacunku.

Jan Grabski
CURITYBA, 17-go listopada 1928.

PAPAGAIOS NOVOS,

14 11—1928 R.

Szanowny Panie Redaktorze! Uprzejmie proszę o umieszczenie w „Ludzie” niniejszej korespondencji. Dnia 11 b. m. obchodzono na kolonii Maciel, **pamiątkę 10 tej rocznicy Niepodległości Polski Tow. „Białego Orła”**, postanowiło uczcić ten dzień obchodem, który świetnie się udał, przy pięknej pogodzie i liczny udział ludzi. Już od rana spieszyła ciżba do szkoły, ubrana w barwy narodowe, skąd potem w szeregu poszła do kościoła na różaniec (ksiądz był nieobecny) a po różańcu śpiewano Boże ośm obiad, i rozeszli się wszyscy do szkoły, a po obiedzie wrócili do szkoły. Potem nauczyciel stósowny do uroczystości przystąpił do odczytania różniemi językami i polski i nastąpiły deklaracje dzieci szkolnych przepiewane różniemi pieśniami, w końcu odbyła się na podwórzu gimnastyka i maszerowanie z piosnkami.

Przed wieczorem rozpoczęła się zabawa, która trwała do północy; tak we dnie jak i w nocy każdy mógł się posilić i napić smaczniego piwa swojej roboty zrobionego przez p. **M. Święchę** (starszego) który się tam zajął i zrobił całą kulinę piwa, ofiarując cały dobytek na kulinę. Wszystko odbyło się w porządku bez bijatyki i plajtki alkoholicznej, każdy odszedł w dobrym humorze i zadowolony z to-

Jakie nasiona dostać i zna tylko w **POLSKIM SKŁADZIE NA SION.** Witold Zagórowicz Travessa Zacharias N. 6. — Curitiba.

OKAZJA! Sprzeda się auto Ford w bardzo dobrym stanie za bezcen. Avenida Dr. Jayme Reis N 146 — Curitiba.

Boże Narodzenie!

Jeśli chcecie mieć w kapłach lub w domach prywatnych

ŻŁÓBKI w różnych rozmiarach, artystycznie wykonana, po cenach niestychanie niskich z powodu **likwidacji**. To zamówie sobie u E. José G. Papugõe, Avenida Jayme Reis 115 w Redukcji „Ludu” — Curitiba — Parana.

który ich wam dostarczy wprost do domu. Kompletny żłobek składa się z 20 figurek

Cena: 20 figurek 12 cm. wysokości 70.000, 20 figurek 20 cm. wysokości 180.000, 20 figurek 30 cm. wysokości 350.000, 20 figurek 40 cm. wia koci 550.000.

Ziemia na sprzedaż

8,845 akrów doskonałej ziemi, po niskiej cenie i warunkach przystępnych, można kupić w municyjum Ypiranga, odległym o 15 mil od Ponta Grossa.

Koloniści! Korzystajcie z okazji! Ziemia nadaje się pod uprawę wszelkich produktów rolnych; posiada gęste herwale, pastwiska i lasy pinioew. Okolica gęsto zaludniona przez rolników i hodowców bydła. O dwie mile od tej ziemi przechodzi droga samochodowa z Ponta Grossa, do której jest dojazd drogą wozową. — Rodacy nie traćcie okazji!

Bliszych informacji udzieli: **Adam Sobociński** — Marechal Mallet, Parana

Klinika Chirurgiczna

przy ulicy 7 de Setembro N. 69 narożnik ulicy R. Teliffe.

Telefon N. 448.
Chorych zamieszkoanych przyjmuje się na stały pobyt. Nowy aparat Roetgens (Raio-X). Specjalność: choroby chirurgiczne, kobiece i dróg moczowych.
Dr. Antoni Bydygier

ADWOKACI

Dr. J. Berquó F. Coelho
Dr. Jan Grabski

Rua Desembargador Motta 81

CURITYBA

Dr. CARLOS MOREIRA, Lekarz. Specjalnie leczy oczy, uszy, nos i gardło. — Konsultorium Pharmacia Corrieta Rua Marechal Floriano N 22 od godz. 9-3-ciej do 5-tej. Telefon 482. Rezydencja: Rua Visconde de Nacer 85 — Telefon 388.

Pierwsze polskie Transatlantyckie Okręty pod polską flagą

Krakus 16,000 tonn

Swiatowid 16,000 tonn

JEDNOLITA TRZECIA KLASA.

Stała bezpośrednia komunikacja z polskiego portu Gdynia z Brazylją i Argentyną.

Bilety direkt od wszystkich miast Europy Centralnej. Doskonała organizacja przy sprowadzaniu rodzin ze wszystkich miast Europy Centralnej a w szczególności z POLSKI

Informacje w języku polskim i brazylijskim udziela wyłączny PRZEDSTAWICIEL NA PARANE:

P. TEOFIL G. VIDAL
RUA SÃO FRANCISCO N. 60.

Podagenci i t. d. — Na okręcie **TEÓMACZ POLSKI**. — Opieka nad kobietami i dziećmi i t. d.

AGENCI FIRM:
Ladislau Bukowski, **Ponta Grossa** — Parana — **Praga Barto** de Guarauna N 4 — Caixa postal 174.
João Szkleniarz — **Prudentopolis** — Parana — **Praga 16** de Novembro 4.
Albin Piotrowski — **Ivany** — Parana.
Ludovic Hawryluk — **Iraty** — Parana.
Stanislaw Guszczynski — **Marechal Mallet** — Parana.
João Zawadzki & Cia — **Fluviopolis** — Parana.
Wł. Kacprzak — **Rio Claro** — Parana.
Kółko Rolnicze, adres Ks. Zdzibie — **São Mathews** — Parana.
Francisco Pasternak — **Itayopolis** — Alto Paraguassu — Estado Santa Catharina.

Najwyborowsze piwo obecnego sezonu jest bezsprzecznie „Bock Jasne” i „Bock Ciemne” Z browaru tutejszego

ATLANTICA

Telef. 790 i 791. — Curitiba — Av. Iguassú N 9-21

Deposito 709

Bigornas „ALBA”

Kowalbi Alba lano ze stali jannociejse, najtwaie i najtase. Inżynierowie uznali je za najlansze.
Industrias Reunidas „ALBA”
Do nabycia w lepszych sklepach żelastwa.

Marji Pannie — daję w portografie „Echo Polskie” z 1-go listopada dosadną odpowiedź p. instruktora **W. G. Kowalski**, który poniżej podajemy:

Dzieci! przestańcie, bo się źle bawicie czyli moja odpowiedź.

«Ci działacie nie tylko nie realnego nie budują, ale przeciwnie, przeszkadzają pracy, szereg zamęt i rozgoryczenie».

Ignacy Mościcki, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

Biorą się oni coraz mooniej do niszczenia **społecznych wysiłków w Brazylii** (szczęście, że sami czują się coraz słabiej).

Nigdy nie przypuszczalem, że spadną ci ludzie do tak niskiego poziomu.

Weale nie myślę dawać żadnej satysfakcji porto-alegreńskim „kajdaniarzom” (jak to sami się nazywają) i wyjaśnić te babskie oszczerze plotki, mające na celu nie innego, jak rozbijanie naszej pracy związkowej.

Oni są to niewiasty — to chorzy, biadni ludzie!

To (z małymi wyjątkami) ludzie, którzy nie dobrego nie zrobili dla dobra ogółu.

Niech deklktują się temi oszczerzami, a ja tymczasem będę dalej spełniał gorliwie swoje obowiązki.

Tych kilka jednostek czas byłby już umieszczyć w stoje za spirytusem, jako ciekawe okazy.

Zresztą niema o czem mówić. Taktyka i brak czasu nie pozwala mi na publikowanie licznej otrzymanej w tej sprawie korespondencji zarówno prywatnej jak i związkowej.

Najszczerza z głębi serca plynąc odpowiedź na Wasze, Panowie, nieone trudnienia naszych prac, są następujące słowa:

...«Czy świat gorzkiem jadem (bryznie), Czy wyszłdzi — czy pochwali, Służąc braćcom na obczyźnie, Idźmy dalej, idźmy dalej!»

W. Gr. Kowalski.

lub też Waszą gazetę otrzymać bezpłatną na cały rok 1929

Koloniści!

Uwaga!

Potrzeba Kolonistów do uprawy kawy na fazendzie **SANTO ANTONIO** — municyjniam **S. ANTONIO PLATINA** 12 kilometrów od tego miasta.
Warunki kontraktu: Od każdego 1000 sztuk kawy **300\$000** o znie. **Wpłata co 60 dni.**

UWAGA: Kolonista ma prawo sadić sobie kukurydzę lub fiton między kawą dla siebie.
Warunki zbioru kawy: Płacić się od 75 litrów zebranej kawy **25000**. Kolonista może sobie też zrobić dziennie 78000 poza swoją pracą. **Dom z podłoga, kryty dachówka** oraz szafy, pastwisko są do dyspozycji dla kolonisty. Przeprowadzka płaci firma ale już na miejscu.

Uwaga: Nie sprzedajemy ziemi; tylko chcemy ludzi jak powyżej na uprawę kawy w dobrym klimacie w Paranie. Potrzebujemy około 50 rodzin. Żywność i inne drobiazgi kolonista kupuje gdzie chce. Dopomagamy robotnikom we wszystkim. W razie choroby my właściciele sami staramy się naszym rolnikom o pomoc.
 Informacji udziela: Administrator osobiście na tej fazendzie lub listownie.

ADRES

Estefano Najm & Cia.

Santo Antonio da Platina
Paraná

Blższych informacji o pracy na fazendzie kawy firmy Estefano Najm może udzielić w Redakcji „Ludu” **P. José Papugne** w godzinach od 8-jej do 11-tej do południa i od 1-szej do 5-tej po południu.

MASZYNY DO SZYCIA HAFTOWANIA

Mamy na składzie wielki wybór różnych maszyn do szycia; są droższe i tańsze, nadają się do jakiegokolwiek pracy krawieckiej.

Sprzedajemy te maszyny na spłaty miesięczne.

Prosimy odwiedzić naszą stałą wystawę.

RICARDO HOENE & Cia.

Rua Barão do Rio Branco 67 — Curitiba.
 Filja: Rio Negro. Przedstawicielstwo naszej firmy w Ponta Grossa, São Bento i Joinville.

Farby BAYER są najlepsze

do farbowania wszelkich materiałów
CARLOS LUHM — Rua Riachuelo 52 — Curitiba

Jeżeli o dobro

Waszych dzieci dbacie, dbajcie o szkoły. Bilet nabyty za \$3000 da pomoc szkółom a Wam możność nie tylko utrzymania Waszej gazety, ale nawet zdobycia majątku wartości dwudziestu tysięcy milirów. — Bilety do nabycia wszędzie.

Rozmaitości.

WIELKA BITWA POLICJI Z BANDYTAMI.

Berlin. Miasto Kolonia była niedawno widownią sensacyjnej walki ulicznej pomiędzy kilkuset policjantami a dwoma bandytami. Bandyci ci, bracia Jan i Henryk Heider, którzy dokonali w ciągu roku bieżącego sześciu napadów, rabując prztem ponad 100 tysięcy marek, zostali spostrzeżeni wczoraz przez jednego z przechodniów na jednej z pomniejszych ulic Kolonii. Gdy policja zwróciła na nich uwagę, bandyci rzucili się do ucieczki, strzelając do ścigających ich policjantów i publiczności. W czasie ucieczki bandyci dobiegli do przystanku tramwajowego, wpadli do wagonu, gdzie sterujący zowawszy motorniczego i konduktora, oraz zmusiwszy publiczność do opuszczenia wagonu, opanowali tramwaj i w pełnym pedzie zaczęli uciekać. W pobliżu ogrodu zoologicznego zahamowali nieco wagon i zeskoczyli z pedzającego wozu, puszając go bez dozoru. Dopiero w ostatniej chwili udało się jednemu z policjantów zatrzymać tramwaj, zapobiegając w ten sposób zdarzeniu z innym nadjeżdżającym tramwajem.
 Tymczasem bandyci próbowali pochwycić stojące w pobliżu auto, nie mogąc jednak dać sobie z nim rady, uciekli poprzez restaurację, położoną w pobliżu, do ogrodu wychodzącego na łaki podmiejskie. Przy ucieczce obaj stronek strzelaninie, bandyci ukryli się w ogrodzie. Zaalarmowane posilki policjantów w ilości 260 ludzi, rozpoczęły regularne oblężenie ogrodu, które doprowadziło do bezstannej wymiany strzałów, skutkiem których siedmiu policjantów zostało rannych, a jeden zabity.
 Jeden z bandytów, trafiony dwoma kulami, ufae, że chce się poddać, w chwili jednak, gdy policjanci podszli do niego, wyciągnął rewolwer, celując do nadchodzących. Wówczas zaszereśli go jeden z policjantów. Drugi bandyta, korzystając z zamętu, przedostał się do ogrodu, przyległego do wili jednego z przemysłowców w Kolonii.
 Otwierając ze swego ciemnego ukrycia morderczy ogień rewolwery do policjantów, stojących w świetle latarni ulicznych. Skutkiem tego policjanci musieli wycofać się i rozpocząć nowe regularne oblężenie, w którym wzięto udział około 400 policjantów. Przez całą noc wiliła wraz z ogrodem, w którym, jak się ukrywali bandyci, była obojętne.
 Rano zaś, gdy się tylko rozwidniało, przystąpiono znowu do ataku. Lecząc na terenie otoczonym w nocny łańcuchem policjantów, nie znalazłono już bandyci, który znikł w zagadkowy sposób bez śladu.
 Prasa berlińska, przytaczając obszernie sprawozdania o tej bitwie ulicznej, podnosi, że podobnego wypadku o tak wielkich rozmiarach, całe Niemcy jeszcze nie widziały.
 Agencja Havassa donosi, że w czasie bitwy pomiędzy policją a bandytami w Kolonii, zabitych zostało trzech policjantów, zaś dwóch policjantów i czterech przechodniów odniosło rany.

POZYTECZNA CYTRYNA.
 Nawet się nie domyślamy, jak dalece cytryna może być użyteczna w życiu praktycznym.
 Tak natrzykald w chorobach nosa i szyi, jak wrzodzinaj w nosie, dyftery i t. p. sok cytrynowy działa doskonale. Podczas silnego kataru trzeba kilka razy dziennie wprowadzić do nosa czystego soku cytrynowego; legodzi to lub nawet leczy ból w krótkim czasie.
 Gdy z ust czuć zapach niemilki (z powodu gnicia produktów powstających), gdy zęby zsunęte w dziedzią woń, wogóle przy wszelkich chorobach jamy ustnej sok cytrynowy oddaje usługi znakomite, to też należy stale rozcieńżony sok cytrynowy używać do płukania.
 Wystarczy naprzkald przewiązać brodawkę złośniwą kawałkiem cytryny, a szybko ginie; cytryna działa w podobny sposób także na odciski lub odmrożenia.
 Ta sama cytryna jest znakomitym środkiem tustelowym; gdy się myje głowę od czasu do czasu rozcieńżonym sokiem cytrynowym, zapobiega się wypadaniu włosów, tworzeniu się łupieżu, oraz sprzyja procesowi dorostu włosów.
 Przy podgrze i reumatyzmie właściwie zastosowana kuracja cytrynowa, daje doskonałe wyniki.
 Sok cytrynowy oddaje też wielkie usługi w gospodarstwie domowym, zastępując oś, który bardzo jest szkodliwy dla krewi i organów trawienia. Salata z ociem jest naprzkald nieporównanie gorsza aniżeli z cytryną. Do przyrządzania rzetwieżonej limonjady dla choroby czy zdrowych, sok cytrynowy jest, jak wiadomo niezbędny.

W PRZEDDZIEŃ SŁUBU OBLUBIENICA I DOTNIĘCIA ZOSTAŁA TRAFIŁA.
 Straszny ośc dotknął pewną rodzinę w Paraju, która utraciła ośc w niezwykły okolicznościach. Na krótko przed ślubem zwrócił się do swej narzeczonej przemysłowiec Werner, prowadzący w wielką skalę przedsiębiorstwo w Indochinach (Azja), z zapytaniem jaki prezent ślubny sprawiłby jej najwikzeja przyjemność. Odpowiedź telegraficzna brzmiała: „Przywieź mi sjańskie koto”.
 Castełmi godzinami bawiła się przysłała młoda pani z pięknym okrazem, przywiezionym z dalekich stron. Młody kot był przedstawicielem ras owalowej, podług kształtu, różno fcy z towarzysząca zabawy. Spodobał mu się mały kwiatek przywiązany do sukni pani i momentalnie wspiął się w górę, przyztem skapalał jej ramie. Małutka ryśa na skórze, zadana przez utubieca, bynajmniej nie przestraszyła jego pani, która załata ran-

VANADIOL Grande Tonic Phosphatado.

Czyszcza krew i wzmacnia nerwy. Co dzień wdaia się recepty na to lekarstwo medycy Brazylii i Argentyny, mianowicie profesorów: Dr. Miguel Conto, Austręgelo, Juliano Moreira, Rocha Faria, Rubião Meira, Dr. Diogo Faria, Dr. Walter Seng, Dr. Luc. Goalberro jakoteż i inni lekarze.

„A VENCEDORA“

Fabryka cukierków i karmelków w najlepszych gatunkach i w papierki owijanych.
 Cukierki malanowe, kokosowe, mętowe, cytrynowe, ananasowe, truskawkowe, bananowe, mleczne i gumowe. — Prócz tych są jeszcze inne gatunki specjalne, nowego formatu, które w każdej chwili można nabyć po cenach bardzo przystępnych. — Uprasa się Szan. Rodaków o lekkawe przekonanie się, że są najwikzeja i najlepsze w Kuritybie. **FRANCISZEK LACHOWSKI** Curitiba — Rua Cabral N 53 — Curitiba.

KSIĘGARNIA I DRUKARNIA

Antoni Rydygier & Cia. Limtd.
 Rua Barão do Serro Azul N 6 — CURITYBA.
Księgarnia: Książki w językach: polskim, portugalskim i francuskim. Książki jaskolne i pomoce naukowe dla szkół polskich i brazylijskich. Materiały piśmienne oraz książki handlowe dla wszelkich bur. **Stownik Portugalsko-Polski, Rozmówki Polsko-Portugalskie.**
Drukarnia i introligatornia: Przyjmuje się zamówienia na roboty drukarskie i wykonywa się natychmast po cenach bardzo niskich.
Decojonalja: Roztae, książki, dzieła do nabożeństwa krajowego i zagranicznego wydawnictwa. Figury, krzyżki, obrázky, medaliki i t. d. Posiada na składzie Elementarze K. Lecha. Cena \$3000.

Casa de Saude „São Francisco“

DOM ZDROWIA — KLINIKA PRYWATNA
DR. JORGE MEYER FILHO
 Rua São Francisco N 25 — Curitiba.
 Specjalność: operacje, leczenie chorób kobiecych, pomoce przy porodach, zastawanie szpuncu pneumothoraax przy osobach cierpiących na płucach. — Nowoczesny aparat Roentgen. — Diatermia. — Sztuczne ultra fioletowe, promienie teneczne, Zystokopja i t. d. — Przyjmuje od godziny 10-jej do 11 pojdni 4—6

Balsamo Santa Helena

leczy reumatyzm, bóle pierśsiowe, bóle główne, uszu, neuralgie, kolki, świeże rany i t. p.
Uwaga: Przy zakupie lekarstwa **Balsamo Santa Helena** trzeba gładce wyjasniewiać jak używać tego lekarstwa; lekarstwa bowiem tego nie zazywa się przez picie tylko przez nacieranie.
BALSAMO SANTA HELENA jest do nabycia we wszystkich aptekach.

Cosulich Line Trieste

Okrety odchodzą z Santos:
DO EUROPY: 4-go Grudnia
DO BUENOS AIRES
 21-go Listopada
Szyfkaty z Europy: Znakomicie urządzone pośrednictwo w zamówieniach szkart z głównych miast Europy, szczególnie z Polski. Okrety odchodzą z Triestu.
 Główni agenci: **Sociedade Anonima Martinelli** — S. Paulo: Rua 15 de Novembro 35 — Santos: Rua 15 de Novembro 38.
 Proście o Informacje: **JOAO NOCITI**
 Caixa Postal 248 — Rua Marechal Deodoro 68 — Curitiba

ZYWI NIEBOSZCZYK.

W wrześniu 1894 roku niejaki Schley z Rohlfedem w Nadrenji zniknął bez wieści. W jakim czasie potem w pobliskim lesie znalazłono szkielet. Rodzina Schleya rozpoznała w nim zaginionego. Szkieletowi urządzono pogrzeb, pochwano go uroczysto, a krewni czuła opieką otaczali grób.
 Nagle teraz, po 43 latach, Schley powrócił do Rohlfedem zdrow, cały i w jasknalszym humorze. Oświadczył, że wyjechał wówczas do Ameryki, gdzie zdobył pokazyjny majątek, a na starość zaprzagnął powrócić do ojczyzny.
 Schley w towarzyszywie kilku dawnych swych przyjaciół i kolegów — udał się na grób i przekonał się, że grób ten jest jasknalsztarem używanym.

Starożarzenie Studentów

Starożarzenie — Budowa Doma Studentów w Kuritybie
 Lista składek wydana na ręce Szan. Zarządu T.-a »Wolności« w Iraty (pow. forma): Jozef Malinowski 5\$, Ludwik Wójcik 1\$, (Imię nieznane) Kłosański 2\$, Jozef Elias 3\$, Przemysław Wozniak 2\$, Aleksander Pawełski 1\$, Jozef Sandocki 1\$, Ludwik Hawryluk 2\$, Ignacy Susko 1\$, Andrzej Pocuch 1\$, Pedro Mikielko 2\$, Andrzej Osiński 5\$, Antoni Okosiński 2\$, Zebrał Zarząd T.-a »Wolności« na liście numer 207 — 408000. Suma poprzednio ogłoszona: 4137\$400 — Razem 4177\$400. Kurityba, dnia 17 października 1928 r.
 Sekretarz: **Jan Grabski**
 Skarbnik budowy: **Edw Jaworski**

KALENDARZE »LUDU« można w Kuritybie nabyć w sklepach:
 P. Domnaskiego,
 P. Szulca,
 R. Rydygiera,
 P. Kryzjanowskiego,
 P. Majewskiego narazem 5\$00
 Francisco i Prag. da Ordem i, Rua Francisco Santa Therezinha, rua 520 Francisco 68